

Esimerkkilaskelmat 2018

Rakenteellisen energiatehokkuuden
määräystenmukaisuuden osoittaminen

27.10.2017

Esipuhe

Tässä raportissa esitettävät esimerkkilaskelmat käsittelevät ympäristöministeriön asetuksessa uuden rakennuksen energiatehokkuudesta 2018 olevaa rakenteellisen energiatehokkuuden määräystenmukaisuuden osoittamista. Asetuksen velvoittavista säännöksistä käytetään tässä raportissa nimitystä määräys.

Raportin sovellusesimerkit ja esimerkkilaskelmat eivät sellaisenaan ole asetuksen määräysten tasoisia kannanottoja, jotka sitoisivat suunnittelua ja rakentamista. Rakenteellisen energiatehokkuuden laskimen ja esimerkkilaskelmien tarkoituksena on havainnollistaa määräystenmukaisuuden osoittamista ja selventää omalta osaltaan määräysten tulkintaa ja kohdentumista.

Esimerkkilaskelmat on laatinut ympäristöministeriön toimeksiannosta Mikko Saari VTT Expert Services Oy:stä.

Työtä ovat ympäristöministeriöstä valvoneet ja ohjanneet rakennusneuvos Pekka Kalliomäki ja ympäristöneuvos Maarit Haakana.

Sisältö

Esipuhe	2
1 Johdanto	4
2 Esimerkkilaskelmia	5
2.1 Pientalot	6
2.1.1 Maalämpöpumppulämmitys.....	6
2.1.2 Suuri ikkunapinta-ala	9
2.1.3 Hirsitalo.....	12
2.2 Asuinkerrostalo	15
2.2.1 Yleisten tilojen ilmanvaihdossa on LTO	15

1 Johdanto

Ympäristöministeriön asetuksessa uuden rakennuksen energiatehokkuudesta 2018 sisältää uuden tavan osoittaa rakennuksen energiatehokkuuden määräystenmukaisuus. Tässä raportissa esitetään asuinrakennusten rakenteellisen energiatehokkuuden määräystenmukaisuuden osoittamista esimerkkilaskelmin. Taulukossa 1 esitetään rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimukset.

Vaihtoehtoisena menettelyä E-lukuvaatimukselle on asetuksessa asuinrakennuksille annettu rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimukset. Näiden vaatimusten täyttyminen osoitetaan pääosin lämpöhäviölaskelmilla, joissa käytettävät rakennusosien lämmönläpäisykertoimien, ilmanvuotoluvun ja poistoilman lämmöntalteenoton vuosihyötysuhteen vertailuarvot esitetään taulukossa 1. Lisäksi on täytettävä ilmanvaihtojärjestelmälle ja sen ominaissähköteholle sekä rakennuksen lämmitysjärjestelmälle asetetut vaatimukset. Ilmanvaihtojärjestelmän tulee olla koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä. Ilmanvaihtojärjestelmän ominaissähköteho on enintään 1,5 kW/(m³/s). Rakennuksen lämmitysjärjestelmänä on käytettävä kaukolämpöä, maalämpöpumppua tai ilma-vesilämpöpumppua.

Taulukko 1. Rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimukset asuinrakennuksille. Lämpöhäviövaatimuksen täyttymisen osoittamisessa käytettävät rakennusosien lämmönläpäisykertoimien, ilmanvuotoluvun ja poistoilman lämmöntalteenoton (LTO) vuosihyötysuhteen vertailuarvot. Lisäksi on täytettävä ilmanvaihtojärjestelmän ominaissähköteholle ja rakennuksen lämmitysjärjestelmälle asetetut vaatimukset. Käyttötarkoituksiluokkaan 2 kuuluvat vähintään kolmen asuinkerroksen asuinkerrostalot. Muut asuinrakennukset kuuluvat käyttötarkoituksiluokkaan 1.

RAKENNUSOSAT	Vertailuarvo
U-arvo, W/(m² K)	
Ulkoseinä (käyttötarkoitukseluokka 1)	0,12
Ulkoseinä (käyttötarkoitukseluokka 2)	0,14
Yläpohja	0,07
Alapohja (ulkoilmaan rajoittuva)	0,07
Alapohja (ryömintätilaan rajoittuva tuuletettu)	0,10
Alapohja (maanvastainen)	0,10
Muu maanvastainen rakennusosa	0,10
Ikkunat	0,70
Ulko-ovet ja tuuletusluukut	0,70
Kattoikkunat	0,70
Kattovalokuvut	0,70
RAKENNUKSEN ILMANVUOTOLUKU	
q₅₀, m³/(h m²)	0,6
LTO:n VUOSIHYÖTYSUHDE	
η_a, %	65
KONEELLISEN TULO- JA POISTOILMANVAIHTO-JÄRJESTELMÄN OMINAISSÄHKÖTEHO	Enimmäisarvo
kW/(m³/s)	1,5
RAKENNUKSEN LÄMMITYSJÄRJESTELMÄ	Vaatus
Rakennuksen lämmitysjärjestelmänä on käytettävä	Kaukolämpöä, maalämpöpumppua tai ilma-vesilämpöpumppua

2 Esimerkilaskelmia

Seuraavissa esimerkilaskelmissa esitetään käyttötarkoituserkkojen 1 ja 2 mukaisten rakennusten energiatehokkuusvaatimusten täyttymistä rakenteellisen energiatehokkuuden menetelmällä.

Käyttötarkoituserkko 1) Pienet asuinrakennukset:

Esimerkki 1: pientalo, jossa on maalämpöpumppu
Esimerkki 2: pientalo, jossa on suuri ikkunapinta-ala
Esimerkki 3: pientalo, jossa on hirsiseinät

Käyttötarkoituserkko 2) Asuinkerrostalo, jossa on asuinkerroksia vähintään kolmessa kerroksessa:

Esimerkki 1: kerrostalo, jonka yleisissä tiloissa on LTO

2.1 Pientalot

2.1.1 Maalämpöpumppulämmitys

Esimerkkikohteena on 1-kerroksinen pientalo, jonka maanpäällisten kerrosten kerrostasoala on 163 m². Lämmitysjärjestelmänä on maalämpöpumppu, joka täyttää rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimuksen.

Ulkoseinien, yläpohjan ja ikkunoiden U-arvot vastasivat vertailuarvoja. Sen sijaan rakenneteknisten syiden takia alapohjan ja ovien U-arvot olivat vertailuarvoja huonompia.

Ilmanpitävyyteen kiinnitetään huomiota rakennusvaiheessa, mutta ennen rakennuksen käyttöönottoa mitattu ilmanvuotoluku q_{50} oli 1,0 m³/(h m²), mikä ylitti ilmanvuotoluvun vertailuarvon. Koska rakennuksen viimeistelytyöt oli jo tehty, ilmanpitävyyttä ei pystytty enää parantamaan tiivistysteknisin keinoin.

Vaipan ja vuotoilman yhteenlaskettu lämpöhäviö ylitti vertailutason. Ylityksen takia ilmanvaihdon lämpöhäviötä on pienennettävä vertailutason alapuolelle.

Rakenteellisen energiatehokkuuden määräystenmukaisuuden osoittamisessa käytetään ilmanvaihtolaitoksen käyttöajoilla painotettua poistoilmavirtaa. Poistoilmavirtana käytetään asetuksen mukaista ominaisilmavirtaa 0,4 dm³/s neliötä kohti. Lämmitetty nettopinta-ala on 147 m². Asetuksen mukaisesti ilmanvaihto on käynnissä jatkuvasti eli viikoittainen käyntiaikasuhte t_v on 1 ja vuorokautinen käyntiaikasuhte t_d on 1. Määräystenmukaisuuden osoittamisessa käytettävä ilmavirta $q_{v,p}$ on

$$q_{v,p} = 0,4 \text{ dm}^3/(\text{s m}^2) \cdot 147 \text{ m}^2 \cdot 24\text{h}/24\text{h} \cdot 7\text{vrk}/7\text{vrk} = 59 \text{ dm}^3/\text{s} = 0,059 \text{ m}^3/\text{s}$$

Suunnitellulla koneellisella tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmällä ominaissähköteho on 1,0 kW/(m³/s), mikä on parempi arvo kuin rakenteellisen energiatehokkuuden enimmäisarvo 1,5 kW/(m³/s).

Ilmanvaihdon lämpöhäviötä pienennetään valitsemalla vertailutasoa parempi ilmanvaihdon lämmöntalteenottoalaite, jolla ilmanvaihtojärjestelmän lämmöntalteenoton vuosihyötysuhde on 75 %. Keittiön liesikuvussa on tehokas rasvasuodatin ja hyvä kärynsieppauskyky. Liesikuvun poistoilmavirta johdetaan väljän kanavan kautta kokonaisuudessaan lämmöntalteenoton kautta ulos.

Parannusten jälkeen rakennuksen yhteenlaskettu ominaislämpöhäviö on pienempi kuin vertailulämpöhäviö. Suunnitteluratkaisu täyttää rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimuksen.

Rakennuskohde	Lue ohjeet ✓	Pientalo 1
Rakennuslupatunnus		Esimerkki
Rakennustyyppi	1-kerroksinen pientalo, ikkunapinta-ala 15 % kerrostasosalasta.	
Pääsuunnittelija		
Laskelman tekijä		
Päiväys		
Tulos: Suunnitteluratkaisu	TÄYTTÄÄ RAKENTEELLISEN ENERGIATEHOKKUUDEN VAATIMUKSET	

Rakennuksen yleistiedot

Rakennustilavuus	522 rak-m ³
Maanpäälliset kerrostasosalat yhteensä	163 m ²
Lämmitetty nettoala	147 m ²
Käyttötarkoitusluokka (1 tai 2)	1
Rakennuksen kerrosmäärä	1 kerrosta

Laskentatuloksia

Julkisivupinta-ala on 146 m²
Ikkunapinta-ala on 15 % maanpäällisestä kerrostasosalasta
Ikkunapinta-ala on 17 % julkisivun pinta-alasta
Lämpöhäviö on 99 % vertailutasosta

LÄMPÖHÄVIÖVAATIMUKSET

VAIPAN LÄMPÖHÄVIÖ	Pinta-alat, m ² [A]		U-arvot, W/(m ² K) [U]		Lämpöhäviöiden tasaus	
	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- ratkaisu	Suunnittelu- ratkaisu
Rakennusosat						
Ulkoseinä	113	113	0,12	0,12	13,6	13,6
Massiivipuuseinä ¹⁾			0,12		-	-
Yläpohja	147	147	0,07	0,07	10,3	10,3
Alapohja (ulkoilmaan rajoittuva)			0,07		-	-
Alapohja (ryömintätilaan rajoittuva)			0,10		-	-
Alapohja (maanvastainen)		147	0,10	0,12	14,7	17,6
Muu maanvastainen rakennusosa			0,10		-	-
Ikkunat	24,5	24,5	0,70	0,70	17,2	17,2
Ulko-ovet ja tuuletusluukut ²⁾	8,2		0,70	0,90	5,7	7,4
Kattoikkunat			0,70		-	-
Kattovalokuvut			0,70		-	-
Yhteensä	440	440			61,4	66,0

¹⁾ Massiivipuuseinä, jonka keskimääräinen paksuus on vähintään 180 mm.

²⁾ Ulko-oviin ja tuuletusluukkuihin sisältyvät myös savunpoisto-, uloskäynti- ja huoltoluukut sekä muut vastaavat luukut.

VUOTOILMAN LÄMPÖHÄVIÖ	Ilmanvuotoluku, m ³ /(h m ²) [q ₅₀]		Vuotoilmavirta, m ³ /s [q _{v,v} = q ₅₀ / 35 · A/3600]		Ominaislämpöhäviö, W/K [H _{vuotoilma} = 1200 · q _{v,v}]	
	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- ratkaisu	Suunnittelu- ratkaisu
Vuotoilmavirta						
Koko rakennusvaippa	0,6	1,0	0,0021	0,0035	2,5	4,2
ILMANVAIHDON LÄMPÖHÄVIÖ	Poistoilmavirta, m ³ /s [q _{v,p}]		Ilmanvaihdon LTO:n vuosihyötysuhde, % [η _a]		Ominaislämpöhäviö, W/K [H _{iv} = 1200 · q _{v,p} · (1-η _a)]	
	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- ratkaisu	Suunnittelu- ratkaisu
Hallittu ilmanvaihdon ilmavirta						
Tilat, LTO-vaatimus		0,059	65	75	24,7	17,6
Tilat, ei LTO-vaatimusta			0		-	-

Rakennuksen lämpöhäviöiden tasaus	Ominaislämpöhäviö, W/K [H = H _{joht} + H _{vuotoilma} + H _{iv}]	
	Vertailu- ratkaisu	Suunnittelu- ratkaisu
Ominaislämpöhäviö yhteensä	89	88

ILMANVAIHTOJARJESTELMAN VAATIMUKSET

Ilmanvaihtojärjestelmänä on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä	Kyllä	Ei
	x	
Koneellisen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmän ominaissähköteho, kW/(m ³ /s)	Enimmäis- arvo	Suunnittelu- ratkaisu
	1,5	1,0

LÄMMITYSJÄRJESTELMÄN VAATIMUKSET

Rakennuksen lämmitysjärjestelmänä on käytetty: Kaukolämpöä Maalämpöpumpua Ulkoilmasta veteen lämpöä siirtävä lämpöpumpua	Kyllä	Ei
		x
	x	
		x

Rakennuskohde	Pientalo 1
Rakennuslupatunnus	Esimerkki

Rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimustenmukaisuuden tarkistuslista

Pinta-alat Vertailuikkunapinta-ala on 15 % yhteenlasketuista maanpäällisistä kerrostasoaloista, mutta kuitenkin enintään 50 % julkisivujen pinta-alasta Rakennusosien yhteenlaskettu pinta-ala sama molemmissa ratkaisuissa	<table border="1"> <tr> <td>kyllä</td> <td>ei</td> </tr> <tr> <td>v</td> <td></td> </tr> <tr> <td>v</td> <td></td> </tr> </table>	kyllä	ei	v		v			
kyllä	ei								
v									
v									
Rakennusvaipan ilmanpitävyys Rakennusvaipan ilmanvuotoluvun q_{50} suunnitteluarvo on enintään enimmäisarvon suuruinen	<table border="1"> <tr> <td>kyllä</td> <td>ei</td> <td>Enimmäisarvo</td> <td>Suunnitteluarvo</td> </tr> <tr> <td>v</td> <td></td> <td>4</td> <td>1,00</td> </tr> </table>	kyllä	ei	Enimmäisarvo	Suunnitteluarvo	v		4	1,00
kyllä	ei	Enimmäisarvo	Suunnitteluarvo						
v		4	1,00						
Rakennuksen lämpöhäviöiden tasaus Suunnitteluratkaisun ominaislämpöhäviö on enintään vertailuratkaisun suuruinen	<table border="1"> <tr> <td>kyllä</td> <td>ei</td> <td>Vertailuarvo</td> <td>Suunnitteluarvo</td> </tr> <tr> <td>v</td> <td></td> <td>89 W/K</td> <td>88 W/K</td> </tr> </table>	kyllä	ei	Vertailuarvo	Suunnitteluarvo	v		89 W/K	88 W/K
kyllä	ei	Vertailuarvo	Suunnitteluarvo						
v		89 W/K	88 W/K						
Rakennuksen ilmanvaihtojärjestelmän vaatimukset Ilmanvaihtojärjestelmänä on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä Suunnitteluratkaisun ominaissähköteho on enintään enimmäisarvon suuruinen	<table border="1"> <tr> <td>kyllä</td> <td>ei</td> <td>Enimmäisarvo</td> <td>Suunnitteluarvo</td> </tr> <tr> <td>v</td> <td></td> <td>1,50 kW/(m³/s)</td> <td>1,00 kW/(m³/s)</td> </tr> </table>	kyllä	ei	Enimmäisarvo	Suunnitteluarvo	v		1,50 kW/(m ³ /s)	1,00 kW/(m ³ /s)
kyllä	ei	Enimmäisarvo	Suunnitteluarvo						
v		1,50 kW/(m ³ /s)	1,00 kW/(m ³ /s)						
Rakennuksen lämmitysjärjestelmän vaatimukset Lämmitysjärjestelmänä käytetään kaukolämpöä, maalämpöpumppua tai ilmapesilämpöpumppua.	<table border="1"> <tr> <td>kyllä</td> <td>ei</td> </tr> <tr> <td>v</td> <td></td> </tr> </table>	kyllä	ei	v					
kyllä	ei								
v									
Tarkistuslistan yhteenveto Suunnitteluratkaisu täyttää rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimukset	<table border="1"> <tr> <td>kyllä</td> <td>ei</td> </tr> <tr> <td>v</td> <td></td> </tr> </table>	kyllä	ei	v					
kyllä	ei								
v									

© Ympäristöministeriö, Rakenteellisen energiatehokkuuden laskin 2017 (versio lokakuu 2017)

Lisätietoja

Rakennuksen lämpöhäviö Rakennuksen lämpöhäviön laskennasta löytyy lisätietoa asetuksesta ja Tasauslaskentaoppaasta 2017.
Ilmanvaihtojärjestelmän vaatimukset Rakennuksen tulee olla varustettu koneellisella tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmällä. Lisätietoa asetuksesta ja Tasauslaskentaoppaasta 2017.
Lämmitysjärjestelmän vaatimukset Rakennuksen lämmitysjärjestelmänä on käytettävä kaukolämpöä, maalämpöpumppua tai ilmapesilämpöpumppua.
Energiaselvitys Rakenteellisen energiatehokkuuden määräystenmukaisuuden tarkastelu ja osoittaminen on osa energiaselvitystä.

Huomautus

Tässä esitetyt rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimukset koskevat asuinrakennuksia, joiden kerrosala on 50 m² tai enemmän.

2.1.2 Suuri ikkunapinta-ala

Esimerkkikohteena on sama 1-kerroksinen pientalo, kuin kohdassa 2.1.1, mutta talossa on suuremmat ikkunat. Suuren ikkunapinta-alan takia talon vaipan lämpöhäviö olisi 23 % suurempi kuin rakenteellisen energiatehokkuuden vertailuratkaisun. Lämmitysjärjestelmänä on ulkoilmasta veteen lämpöä siirtävä lämpöpumppu, joka täyttää rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimuksen.

Koska kohteessa on paljon ikkunapinta-alaa, saavutetaan ikkunoiden parantamisella suhteessa suuri hyöty. Ikkunoiden U-arvoa parannetaan vertailuarvosta 0,7 W/(m²K) arvoon 0,59 W/(m²K). Ulkoseinän U-arvoa parannetaan vertailuarvosta 0,12 W/(m²K) arvoon 0,10 W/(m²K). Muiden rakennusosien U-arvot ovat vertailuarvojen suuruisia.

Vaipan ilmanpitävyyteen kiinnitettiin erityistä huomiota rakennusvaiheessa. Ennen rakennuksen käyttöönottoa mitattu ilmanvuotoluku q_{50} oli 0,6 m³/(h m²), mikä on yhtä suuri kuin ilmanvuotoluvun vertailuarvo.

Vaipan ja vuotoilman yhteenlaskettu lämpöhäviö ylitti vertailutason. Ylityksen takia ilmanvaihdon lämpöhäviötä on pienennettävä vertailutason alapuolelle.

Ilmanvaihtolaitoksen käyttöajoilla painotetun poistoilmavirran määrittäminen esitetään kohdassa 2.1.1.

Suunnitellulla koneellisella tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmällä ominaissähköteho on 1,4 kW/(m³/s), mikä on parempi arvo kuin rakenteellisen energiatehokkuuden enimmäisarvo 1,5 kW/(m³/s).

Ilmanvaihdon lämpöhäviötä pienennetään valitsemalla vertailutasoa parempi ilmanvaihdon lämmöntalteenotto-laite, jolla ilmanvaihtojärjestelmän lämmöntalteenoton vuosihyötysuhde on 75 %. Keittiön liesikuvussa on tehokas rasvasuodatin ja hyvä kärynsieppauskyky. Liesikuvun poistoilmavirta johdetaan väljän kanavan kautta kokonaisuudessaan lämmöntalteenoton kautta ulos.

Parannusten jälkeen rakennuksen yhteenlaskettu ominaislämpöhäviö on pienempi kuin vertailulämpöhäviö. Suunnitteluratkaisu täyttää rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimuksen

Rakennuskohde	Lue ohjeet ✓	Pientalo 2
Rakennuslupatunnus		Esimerkki
Rakennustyyppi		1-kerroksinen pientalo, ikkunapinta-ala 30 % kerrostasosalasta.
Pääsuunnittelija		
Laskelman tekijä		
Päiväys		
Tulos: Suunnitteluratkaisu		TÄYTTÄÄ RAKENTEELLISEN ENERGIATEHOKKUUDEN VAATIMUKSET

Rakennuksen yleistiedot

Rakennustilavuus	522 rak-m ³
Maanpäälliset kerrostasosalat yhteensä	163 m ²
Lämmitetty nettoala	147 m ²
Käyttötarkoitusluokka (1 tai 2)	1
Rakennuksen kerrosmäärä	1 kerrosta

Laskentatuloksia

Julkisivupinta-ala on 146 m²
Ikkunapinta-ala on 30 % maanpäällisestä kerrostasosalasta
Ikkunapinta-ala on 34 % julkisivun pinta-alasta
Lämpöhäviö on 100 % vertailutasosta

LÄMPÖHÄVIÖVAATIMUKSET				Lämpöhäviöiden tasaus		
VAIPAN LÄMPÖHÄVIÖ	Pinta-alat, m ² [A]		U-arvot, W/(m ² K) [U]		Ominaislämpöhäviö, W/K [H _{joht} = A · U]	
	Vertailu-arvo	Suunnittelu-arvo	Vertailu-arvo	Suunnittelu-arvo	Vertailu-ratkaisu	Suunnittelu-ratkaisu
Rakennusosat						
Ulkoseinä	113	89	0,12	0,10	13,6	8,9
Massiivipuuseinä ¹⁾			0,12		-	-
Yläpohja	147	147	0,07	0,07	10,3	10,3
Alapohja (ulkoilmaan rajoittuva)			0,07		-	-
Alapohja (ryömintätilaan rajoittuva)			0,10		-	-
Alapohja (maanvastainen)		147	0,10	0,10	14,7	14,7
Muu maanvastainen rakennusosa			0,10		-	-
Ikkunat	24,5	49,0	0,70	0,59	17,2	28,9
Ulko-ovet ja tuuletusluukut ²⁾	8,2		0,70	0,70	5,7	5,7
Kattoikkunat			0,70		-	-
Kattovalokuvut			0,70		-	-
Yhteensä	440	440			61,4	68,5
¹⁾ Massiivipuuseinä, jonka keskimääräinen paksuus on vähintään 180 mm. ²⁾ Ulko-oviin ja tuuletusluukkuihin sisältyvät myös savunpoisto-, uloskäynti- ja huoltoluukut sekä muut vastaavat luukut.						
VUOTOILMAN LÄMPÖHÄVIÖ				Ominaislämpöhäviö, W/K [H _{vuotoilma} = 1200 · q _{v, v}]		
VUOTOILMAN LÄMPÖHÄVIÖ	Ilmanvuotoluku, m ³ /(h m ²) [q ₅₀]		Vuotoilmavirta, m ³ /s [q _{v, v} = q ₅₀ / 35 · A/3600]		Vertailu-ratkaisu	Suunnittelu-ratkaisu
	Vertailu-arvo	Suunnittelu-arvo	Vertailu-arvo	Suunnittelu-arvo		
Vuotoilmavirta						
Koko rakennusvaippa	0,6	0,6	0,0021	0,0021	2,5	2,5
ILMANVAIHDON LÄMPÖHÄVIÖ				Ominaislämpöhäviö, W/K [H _{iv} = 1200 · q _{v, p} · (1-η _a)]		
ILMANVAIHDON LÄMPÖHÄVIÖ	Poistoilmavirta, m ³ /s [q _{v, p}]		Ilmanvaihdon LTO:n vuosihyötysuhde, % [η _a]		Vertailu-ratkaisu	Suunnittelu-ratkaisu
	Vertailu-arvo	Suunnittelu-arvo	Vertailu-arvo	Suunnittelu-arvo		
Hallittu ilmanvaihdon ilmavirta						
Tilat, LTO-vaatimus		0,059	65	75	24,7	17,6
Tilat, ei LTO-vaatimusta			0		-	-
Rakennuksen lämpöhäviöiden tasaus						
Ominaislämpöhäviö yhteensä					89	89

ILMANVAIHTOJARJESTELMAN VAATIMUKSET		Kyllä	Ei
Ilmanvaihtojärjestelmänä on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä		X	
Koneellisen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmän ominaissähköteho, kW/(m ³ /s)		Enimmäisarvo	Suunnittelu-ratkaisu
		1,5	1,4

LÄMMITYSJÄRJESTELMÄN VAATIMUKSET		Kyllä	Ei
Rakennuksen lämmitysjärjestelmänä on käytetty:			
Kaukolämpöä			X
Maalämpöpumppua			X
Ulkoilmasta veteen lämpöä siirtävä lämpöpumppua		X	

Rakennuskohde	Pientalo 2
Rakennuslupatunnus	Esimerkki

Rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimustenmukaisuuden tarkistuslista			
Pinta-alat			
Vertailuikkunapinta-ala on 15 % yhteenlasketuista maanpäällisistä kerrostasoaloista, mutta kuitenkin enintään 50 % julkisivujen pinta-alasta		☒ kyllä	☐ ei
Rakennusosien yhteenlaskettu pinta-ala sama molemmissa ratkaisuissa		☒ v	☐
Rakennusvaipan ilmanpitävyys			
Rakennusvaipan ilmanvuotoluvun q_{50} suunnitteluarvo on enintään enimmäisarvon suuruinen		☒ kyllä	☐ ei
		Enimmäisarvo	Suunnitteluarvo
		4	0,60
Rakennuksen lämpöhäviöiden tasaus			
Suunnitteluratkaisun ominaislämpöhäviö on enintään vertailuratkaisun suuruinen		☒ kyllä	☐ ei
		Vertailuarvo	Suunnitteluarvo
		89 W/K	89 W/K
Rakennuksen ilmanvaihtojärjestelmän vaatimukset			
Ilmanvaihtojärjestelmänä on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä		☒ kyllä	☐ ei
		☒ v	☐
Suunnitteluratkaisun ominaissähköteho on enintään enimmäisarvon suuruinen		Enimmäisarvo	Suunnitteluarvo
		1,50 kW/(m ³ /s)	1,40 kW/(m ³ /s)
Rakennuksen lämmitysjärjestelmän vaatimukset			
Lämmitysjärjestelmänä käytetään kaukolämpöä, maalämpöpumppua tai ilmavesilämpöpumppua.		☒ kyllä	☐ ei
		☒ v	☐
Tarkistuslistan yhteenveto			
Suunnitteluratkaisu täyttää rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimukset		☒ kyllä	☐ ei
		☒ v	☐

© Ympäristöministeriö, Rakenteellisen energiatehokkuuden laskin 2017 (versio lokakuu 2017)

Lisätietoja
Rakennuksen lämpöhäviö Rakennuksen lämpöhäviön laskennasta löytyy lisätietoa asetuksesta ja Tasauslaskentaoppaasta 2017.
Ilmanvaihtojärjestelmän vaatimukset Rakennuksen tulee olla varustettu koneellisella tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmällä. Lisätietoa asetuksesta ja Tasauslaskentaoppaasta 2017.
Lämmitysjärjestelmän vaatimukset Rakennuksen lämmitysjärjestelmänä on käytettävä kaukolämpöä, maalämpöpumppua tai ilmavesilämpöpumppua.
Energiaselvitys Rakenteellisen energiatehokkuuden määräystenmukaisuuden tarkastelu ja osoittaminen on osa energiaselvitystä.

Huomautus
Tässä esitetyt rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimukset koskevat asuinrakennuksia, joiden kerrosala on 50 m ² tai enemmän.

2.1.3 Hirsitalo

Esimerkkikohteena on 1-kerroksinen pientalo, jonka maanpäällisten kerrosten kerrostasoala on 78 m². Lämmitysjärjestelmänä on ulkoilmasta veteen lämpöä siirtävä lämpöpumppu, joka täyttää rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimuksen.

Kohteessa olisi haluttu käyttää ulkoseinissä eristämätöntä massiivihirttä, mutta tällöin seinärakenteen U-arvo olisi ollut 0,53 W/(m²K). Massiivihirsiseinä eristettiin ulkopuolelta niin, että seinärakenteen U-arvo parani arvoon 0,19 W/(m²K). Tämä ylittää selvästi vertailutason. Tässä kohteessa vaipan lämpöhäviötä pienennettiin alapohjassa, ikkunoissa ja ovissa. Ryömintätilaan rajoittuvan alapohjan U-arvoa parannettiin vertailuarvosta 0,10 W/(m²K) arvoon 0,07 W/(m²K). Ikkunoiden U-arvoa parannetaan vertailuarvosta 0,7 W/(m²K) arvoon 0,49 W/(m²K). Ovien U-arvoa parannetaan vertailuarvosta 0,70 W/(m²K) arvoon 0,62 W/(m²K). Yläpohjan U-arvo vastasi vertailuarvoa.

Rakennuksen vaipan ilmapuotojen minimoimiseksi kiinnitettiin työn laatuun erityistä huomiota ja rakennuksen ilmanpitävyys mitattiin ennen rakennuksen käyttöönottoa. Mittausten mukaan vaipan ilmapuotoluvun q₅₀ arvoksi osoittautui 1,0 m³/(h m²), mikä on suurempi kuin vertailuarvo.

Vaipan ja vuotoilman yhteenlaskettu lämpöhäviö ylitti vertailutason. Ylityksen takia ilmanvaihdon lämpöhäviötä on pienennettävä vertailutason alapuolelle.

Poistoilmavirtana käytetään asetuksen mukaista ominaisilmavirtaa 0,4 dm³/s neliötä kohti. Lämmitetty nettopinta-ala on 71 m². Asetuksen mukaisesti ilmanvaihto on käynnissä jatkuvasti eli viikoittainen käyntiaikasuhde t_v on 1 ja vuorokautinen käyntiaikasuhde t_d on 1. Tasauslaskelmissa käytettävä ilmavirta q_{v, p} on

$$q_{v, p} = 0,4 \text{ dm}^3/(\text{s m}^2) \cdot 71 \text{ m}^2 \cdot 24\text{h}/24\text{h} \cdot 7\text{vrk}/7\text{vrk} = 28 \text{ dm}^3/\text{s} = 0,028 \text{ m}^3/\text{s}$$

Suunnitellulla koneellisella tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmällä ominaissähköteho on 1,0 kW/(m³/s), mikä on parempi arvo kuin rakenteellisen energiatehokkuuden enimmäisarvo 1,5 kW/(m³/s).

Lämmöntalteenoton osalta valitaan käytettäväksi ratkaisu, jonka vuosihyötysuhde on erillisen selvityksen mukaan 75 %, joka on parempi kuin rakenteellisen energiatehokkuuden vertailuarvo 65 %. Keittiön liesikuvussa on tehokas rasvasuodatin ja kuvun poistoilmavirta johdetaan lämmöntalteenoton kautta ulos.

Parannusten jälkeen rakennuksen yhteenlaskettu ominaislämpöhäviö on pienempi kuin vertailulämpöhäviö. Suunnitteluratkaisu täyttää rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimuksen

Rakennuskohde	Lue ohjeet ✓	Pientalo 3
Rakennuslupatunnus		Esimerkki
Rakennustyyppi	1-kerroksinen massiivihirsiseinäinen pientalo, ikkunapinta-ala 12 % kerrostasoalasta.	
Pääsuunnittelija		
Laskelman tekijä		
Päiväys		
Tulos: Suunnitteluratkaisu	TÄYTTÄÄ RAKENTEELLISEN ENERGIATEHOKKUUDEN VAATIMUKSET	

Rakennuksen yleistiedot

Rakennustilavuus	250 rak-m ³
Maanpäälliset kerrostasoalat yhteensä	78 m ²
Lämmitetty nettoala	71 m ²
Käyttötarkoitusluokka (1 tai 2)	1
Rakennuksen kerrosmäärä	1 kerrosta

Laskentatuloksia

Julkisivupinta-ala on 103 m²
Ikkunapinta-ala on 20 % maanpäällisestä kerrostasoalasta
Ikkunapinta-ala on 15 % julkisivun pinta-alasta
Lämpöhäviö on 99 % vertailutasosta

LÄMPÖHÄVIÖVAATIMUKSET

VAIPAN LÄMPÖHÄVIÖ	Pinta-alat, m ²		U-arvot, W/(m ² K)		Lämpöhäviöiden tasaus	
	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- ratkaisu	Suunnittelu- ratkaisu
Rakennusosat						
Ulkoseinä	4	4	0,12	0,14	0,5	0,6
Massiivipuuseinä ¹⁾	81	78	0,12	0,19	9,8	14,8
Yläpohja	75	75	0,07	0,07	5,3	5,3
Alapohja (ulkoilmaan rajoittuva)			0,07		-	-
Alapohja (ryömintätilaan rajoittuva)		71	0,10	0,07	7,1	5,0
Alapohja (maanvastainen)			0,10		-	-
Muu maanvastainen rakennusosa			0,10		-	-
Ikkunat	11,7	15,3	0,70	0,49	8,2	7,5
Ulko-ovet ja tuuletusluukut ²⁾	5,7		0,70	0,62	4,0	3,5
Kattoikkunat			0,70		-	-
Kattovalokuvut			0,70		-	-
Yhteensä	249	249			34,8	36,6

¹⁾ Massiivipuuseinä, jonka keskimääräinen paksuus on vähintään 180 mm.

²⁾ Ulko-oviin ja tuuletusluukkuihin sisältyvät myös savunpoisto-, uloskäynti- ja huoltoluukut sekä muut vastaavat luukut.

VUOTOILMAN LÄMPÖHÄVIÖ	Ilmanvuotoluku, m ³ /(h m ²)		Vuotoilmavirta, m ³ /s		Ominaislämpöhäviö, W/K	
	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- ratkaisu	Suunnittelu- ratkaisu
Vuotoilmavirta						
Koko rakennusvaippa	0,6	1,0	0,0012	0,0020	1,4	2,4

ILMANVAIHDON LÄMPÖHÄVIÖ	Poistoilmavirta, m ³ /s		Ilmanvaihdon LTO:n vuosihyötysuhde, % [η _a]		Ominaislämpöhäviö, W/K	
	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- ratkaisu	Suunnittelu- ratkaisu
Hallittu ilmanvaihdon ilmavirta						
Tilat, LTO-vaatimus		0,028	65	75	11,9	8,5
Tilat, ei LTO-vaatimusta			0		-	-

Rakennuksen lämpöhäviöiden tasaus	Vertailu- ratkaisu	Suunnittelu- ratkaisu
Ominaislämpöhäviö yhteensä	48	48

ILMANVAIHTOJÄRJESTELMÄN VAATIMUKSET

Ilmanvaihtojärjestelmänä on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä	Kyllä	Ei
	X	
Koneellisen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmän ominaissähköteho, kW/(m ³ /s)	Enimmäis- arvo	Suunnittelu- ratkaisu
	1,5	1,0

LÄMMITYSJÄRJESTELMÄN VAATIMUKSET

Rakennuksen lämmitysjärjestelmänä on käytetty:	Kyllä	Ei
Kaukolämpöä		X
Maalämpöpumppua		X
Ulkoilmasta veteen lämpöä siirtävä lämpöpumppua	X	

Rakennuskohde	Pientalo 3
Rakennuslupatunnus	Esimerkki

Rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimustenmukaisuuden tarkistuslista

Pinta-alat Vertailuikkunapinta-ala on 15 % yhteenlasketuista maanpäällisistä kerrostasoaloista, mutta kuitenkin enintään 50 % julkisivujen pinta-alasta Rakennusosien yhteenlaskettu pinta-ala sama molemmissa ratkaisussa	<table border="1"> <tr> <td>kyllä</td> <td>ei</td> </tr> <tr> <td>v</td> <td></td> </tr> <tr> <td>v</td> <td></td> </tr> </table>	kyllä	ei	v		v			
kyllä	ei								
v									
v									
Rakennusvaipan ilmanpitävyys Rakennusvaipan ilmanvuotoluvun q_{50} suunnitteluarvo on enintään enimmäisarvon suuruinen	<table border="1"> <tr> <td>kyllä</td> <td>ei</td> <td>Enimmäisarvo</td> <td>Suunnitteluarvo</td> </tr> <tr> <td>v</td> <td></td> <td>4</td> <td>1,00</td> </tr> </table>	kyllä	ei	Enimmäisarvo	Suunnitteluarvo	v		4	1,00
kyllä	ei	Enimmäisarvo	Suunnitteluarvo						
v		4	1,00						
Rakennuksen lämpöhäviöiden tasaus Suunnitteluratkaisun ominaislämpöhäviö on enintään vertailuratkaisun suuruinen	<table border="1"> <tr> <td>kyllä</td> <td>ei</td> <td>Vertailuarvo</td> <td>Suunnitteluarvo</td> </tr> <tr> <td>v</td> <td></td> <td>48 W/K</td> <td>48 W/K</td> </tr> </table>	kyllä	ei	Vertailuarvo	Suunnitteluarvo	v		48 W/K	48 W/K
kyllä	ei	Vertailuarvo	Suunnitteluarvo						
v		48 W/K	48 W/K						
Rakennuksen ilmanvaihtojärjestelmän vaatimukset Ilmanvaihtojärjestelmänä on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä Suunnitteluratkaisun ominaissähköteho on enintään enimmäisarvon suuruinen	<table border="1"> <tr> <td>kyllä</td> <td>ei</td> <td>Enimmäisarvo</td> <td>Suunnitteluarvo</td> </tr> <tr> <td>v</td> <td></td> <td>1,50 kW/(m³/s)</td> <td>1,00 kW/(m³/s)</td> </tr> </table>	kyllä	ei	Enimmäisarvo	Suunnitteluarvo	v		1,50 kW/(m ³ /s)	1,00 kW/(m ³ /s)
kyllä	ei	Enimmäisarvo	Suunnitteluarvo						
v		1,50 kW/(m ³ /s)	1,00 kW/(m ³ /s)						
Rakennuksen lämmitysjärjestelmän vaatimukset Lämmitysjärjestelmänä käytetään kaukolämpöä, maalämpöpumppua tai ilma-vesilämpöpumppua.	<table border="1"> <tr> <td>kyllä</td> <td>ei</td> </tr> <tr> <td>v</td> <td></td> </tr> </table>	kyllä	ei	v					
kyllä	ei								
v									
Tarkistuslistan yhteenveto Suunnitteluratkaisu täyttää rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimukset	<table border="1"> <tr> <td>kyllä</td> <td>ei</td> </tr> <tr> <td>v</td> <td></td> </tr> </table>	kyllä	ei	v					
kyllä	ei								
v									

© Ympäristöministeriö, Rakenteellisen energiatehokkuuden laskin 2017 (versio lokakuu 2017)

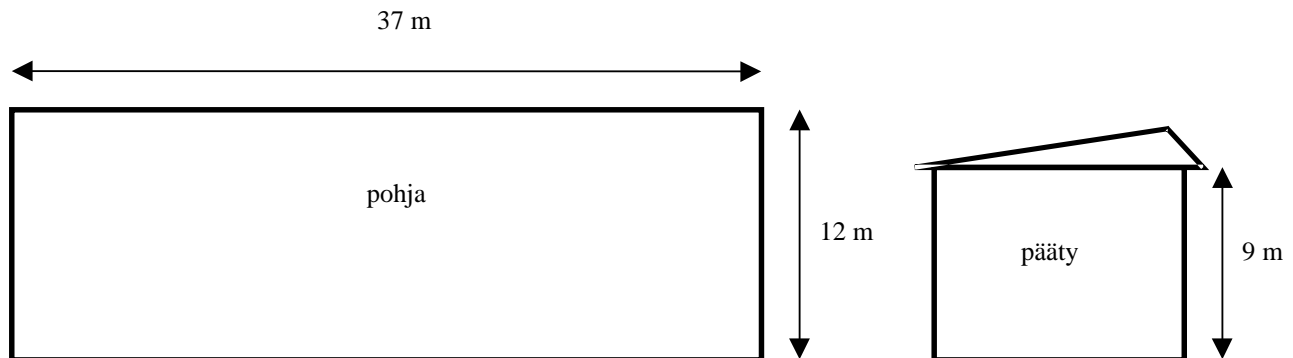
Lisätietoja
Rakennuksen lämpöhäviö Rakennuksen lämpöhäviön laskennasta löytyy lisätietoa asetuksesta ja Tasauslaskentaoppaasta 2017.
Ilmanvaihtojärjestelmän vaatimukset Rakennuksen tulee olla varustettu koneellisella tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmällä. Lisätietoa asetuksesta ja Tasauslaskentaoppaasta 2017.
Lämmitysjärjestelmän vaatimukset Rakennuksen lämmitysjärjestelmänä on käytettävä kaukolämpöä, maalämpöpumppua tai ilma-vesilämpöpumppua.
Energiaselvitys Rakenteellisen energiatehokkuuden määräystenmukaisuuden tarkastelu ja osoittaminen on osa energiaselvitystä.

Huomautus Tässä esitetyt rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimukset koskevat asuinrakennuksia, joiden kerrosala on 50 m ² tai enemmän.

2.2 Asuinkerrostalo

2.2.1 Yleisten tilojen ilmanvaihdossa on LTO

Esimerkkikohteena on 3-kerroksinen asuinkerrostalo, jonka maanpäällisten kerrosten kerrostasoala on 1 330 m². Talossa on 17 huoneistoa. Lämmitysjärjestelmänä on kaukolämpö, joka täyttää rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimuksen.

Ulkoseinät ovat puuelementtirakenteisia ja niiden U-arvo on 0,14 W/(m²K). Muidenkin vaipan rakennusosien U-arvot ovat rakenteellisen energiatehokkuuden vertailuarvojen mukaisia.

Rakennuksen vaipan ilmapuotojen minimoimiseksi kiinnitettiin työn laatuun erityistä huomiota ja rakennuksen ilmanpitävyys mitattiin ennen rakennuksen käyttöönottoa. Mittausten mukaan vaipan ilmapuotoluvun q_{50} arvoksi osoittautui 2,0 m³/(h m²), joka on huonompi kuin rakenteellisen energiatehokkuuden vertailuarvo 0,6 m³/(h m²).

Vuotoilman lämpöhäviö ylitti vertailutason. Ylityksen takia ilmanvaihdon lämpöhäviötä on pienennettävä vertailutason alapuolelle.

Rakenteellisen energiatehokkuuden lämpöhäviölaskennassa käytetään ilmanvaihtolaitoksen käyttöajoilla painotettua poistoilmavirtaa. Poistoilmavirtana käytetään asetuksen mukaista ominaisilmavirtaa 0,4 dm³/s neliötä kohti, koska ilmanvaihto on asukkaiden ohjattavissa huoneistokohtaisesti. Todellinen suunniteltu ilmavirta poikkesi tästä ilmavirrasta. Lämmitetty nettopinta-ala on 1215 m². Asetuksen mukaisesti ilmanvaihto on käynnissä jatkuvasti eli viikoittainen käyntiaikasuhte t_v on 1 ja vuorokautinen käyntiaikasuhte t_d on 1. Lämpöhäviölaskelmissa käytettävä ilmavirta $q_{v,p}$ on

$$q_{v,p} = 0,4 \text{ dm}^3/(\text{s m}^2) \cdot 1215 \text{ m}^2 \cdot 24\text{h}/24\text{h} \cdot 7\text{vrk}/7\text{vrk} = 486 \text{ dm}^3/\text{s} = 0,486 \text{ m}^3/\text{s}$$

Suunnitellulla koneellisella tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmällä ominaisräköteho on 1,5 kW/(m³/s), mikä on sama kuin rakenteellisen energiatehokkuuden enimmäisarvo 1,5 kW/(m³/s).

Asuinhuoneistojen ilmanvaihto on toteutettu huoneistokohtaisilla tulo- ja poistoilmanvaihtokoneilla, joiden lämmöntalteenoton (LTO) vuosihyötysuhde on 75 %. Myös yleisten tilojen ilmanvaihto on toteutettu hajautetuilla tulo- ja poistoilmanvaihtokoneilla, joiden lämmöntalteenoton (LTO) vuosihyötysuhde on 65 %. Koko rakennuksen ilmanvaihdon lämmöntalteenoton vuosihyötysuhde laskettiin ympäristöministeriö www-sivuilta löytyvällä LTO-laskimella (oheinen taulukko). LTO:n vuosihyötysuhdetta määritettäessä ilmavirtoina käytetään suunniteltuja ilmavirtoja. Koko

rakennuksen ilmanvaihdon LTO:n vuosihyötysuhteeksi saadaan 73,5 %. Tätä arvoa käytetään rakenteellisen energiatehokkuuden lämpöhäviölaskennassa.

Rakenteellisen energiatehokkuuden lämpöhäviölaskelman mukaan rakennuksen ominaislämpöhäviö on 2 % pienempi kuin vertailulämpöhäviö. Suunnitteluratkaisu täyttää rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimuksen.

Aputaulukot, joilla voidaan laskea lämpöhäviöiden tasauslaskennassa tarvittavat keskimääräiset poistoilmavirrat ja ilmanvaihdon lämmöntalteenoton (LTO) vuosihyötysuhteet,

kun rakennuksessa on useita ilmanvaihtokoneita ja niillä erilaisia käyttöaikoja.

Taulukko 1. Poistoilman lämmöntalteenottovaatimuksen piiriin kuuluvat lämpimien tilojen ilmanvaihtokoneet
 Taulukko 2. Poistoilman lämmöntalteenottovaatimuksen piiriin kuulumattomat lämpimien tilojen ilmanvaihtokoneet
 Taulukko 3. Poistoilman lämmöntalteenottovaatimuksen piiriin kuuluvat puoliämpimien tilojen ilmanvaihtokoneet
 Taulukko 4. Poistoilman lämmöntalteenottovaatimuksen piiriin kuulumattomat puoliämpimien tilojen ilmanvaihtokoneet

Rakennuskohde	Asuinkerrostalo 1
Rakennuslupatunnus	Esimerkki
Rakennustyyppi	3-kerroksinen asuinkerrostalo, huoneistokohtaiset
Pääsuunnittelija	ilmanvaihtokoneet, myös yleisissä tiloissa LTO
Laskelman tekijä	
Päiväys	

TASAUUSLASKENTA-LOMAKKEESEEN	
Poistoilmavirta, m ³ [q _{v,s}]	Ilmanvaihdon LTO:n vuosihyötysuhde, % [η _a]
0,578	73,5 %

Taulukko 1. Lämpimät tilat

Poistoilman lämmöntalteenottovaatimuksen piiriin kuuluvat ilmanvaihtokoneet		Käyttötapa	Mitoitus- tuloilmavirta m ³ /s	Mitoitus- poistoilmavirta m ³ /s	Käyttö- ilmavirta- kerroin	Käyttöajan keskimääräinen poistoilmavirta, m ³ /s	Käyntiaikatekijät		Käyntiajoilla painotettu poistoilmavirta, m ³ /s	Ilmanvaihtokoneen LTO:n vuosihyötysuhde, % [η _{a, ikkone}]
Kone	Palvelualue						τ _d	τ _w		
TK/PK1-17	Huoneistot	Jatkuva	0,468	0,493	1	0,493	24	7	0,493	75 %
TK/PK18-20	Porras, hissi, varastot, VSS	Jatkuva		0,085	1	0,085	24	7	0,085	65 %
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	
						0,000			0,000	

© Ympäristöministeriö, LTO-laskin 2017 (versio maaliskuu 2017)

Rakennuskohde	Lue ohjeet ✓	Asuinkerrostalo 1
Rakennuslupatunnus		Esimerkki
Rakennustyyppi		3-kerroksinen asuinkerrostalo, myös yleisissä tiloissa LTO
Pääsuunnittelija		
Laskelman tekijä		
Päiväys		
Tulos: Suunnitteluratkaisu		TÄYTTÄÄ RAKENTEELLISEN ENERGIATEHOKKUUDEN VAATIMUKSET

Rakennuksen yleistiedot

Rakennustilavuus	4 220 rak-m ³
Maanpäälliset kerrostasoalat yhteensä	1 330 m ²
Lämmitetty nettoala	1 215 m ²
Käyttötarkoitusluokka (1 tai 2)	2
Ilmanvaihdon huoneistokohtainen ohjausmahdollisuus (0 tai 1)	1
Rakennuksen kerrosmäärä	3 kerrosta

Laskentatuloksia

Julkisivupinta-ala on 826 m²
Ikkunapinta-ala on 15 % maanpäällisestä kerrostasoalasta
Ikkunapinta-ala on 24 % julkisivun pinta-alasta
Lämpöhäviö on 98 % vertailutasosta

LÄMPÖHÄVIÖVAATIMUKSET

VAIPAN LÄMPÖHÄVIÖ	Pinta-alat, m ² [A]		U-arvot, W/(m ² K) [U]		Lämpöhäviöiden tasaus	
	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- ratkaisu	Suunnittelu- ratkaisu
Rakennusosat						
Ulkoseinä	580	580	0,14	0,14	81,2	81,2
Massiivipuuseinä ¹⁾			0,14		-	-
Yläpohja	405	405	0,07	0,07	28,4	28,4
Alapohja (ulkoilmaan rajoittuva)			0,07		-	-
Alapohja (ryömintätilaan rajoittuva)		405	0,10	0,10	40,5	40,5
Alapohja (maanvastainen)			0,10		-	-
Muu maanvastainen rakennusosa			0,10		-	-
Ikkunat	199,5	199,5	0,70	0,70	139,7	139,7
Ulko-ovet ja tuuletusluukut ²⁾	46,0		0,70	0,70	32,2	32,2
Kattoikkunat			0,70		-	-
Kattovalokuvut			0,70		-	-
Yhteensä	1 636	1 636			321,9	321,9

¹⁾ Massiivipuuseinä, jonka keskimääräinen paksuus on vähintään 180 mm.

²⁾ Ulko-oviin ja tuuletusluukkuihin sisältyvät myös savunpoisto-, uloskäynti- ja huoltoluukut sekä muut vastaavat luukut.

VUOTOILMAN LÄMPÖHÄVIÖ	Ilmanvuotoluku, m ³ /(h m ²) [q ₅₀]		Vuotoilmavirta, m ³ /s [q _{v,v} = q ₅₀ / 20 · A/3600]		Ominaislämpöhäviö, W/K [H _{vuotoilma} = 1200 · q _{v,v}]	
	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- ratkaisu	Suunnittelu- ratkaisu
Vuotoilmavirta						
Koko rakennusvaippa	0,6	2,0	0,0136	0,0454	16,4	54,5
ILMANVAIHDON LÄMPÖHÄVIÖ	Poistoilmavirta, m ³ /s [q _{v,p}]		Ilmanvaihdon LTO:n vuosihyötysuhde, % [η _a]		Ominaislämpöhäviö, W/K [H _{iv} = 1200 · q _{v,p} · (1-η _a)]	
	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- arvo	Suunnittelu- arvo	Vertailu- ratkaisu	Suunnittelu- ratkaisu
Hallittu ilmanvaihdon ilmavirta						
Tilat, LTO-vaatimus		0,486	65	73,5	204,1	154,5
Tilat, ei LTO-vaatimusta			0		-	-

Rakennuksen lämpöhäviöiden tasaus	Ominaislämpöhäviö, W/K [H = H _{joht} + H _{vuotoilma} + H _{iv}]	
	Vertailu- ratkaisu	Suunnittelu- ratkaisu
Ominaislämpöhäviö yhteensä	542	531

ILMANVAIHTOJÄRJESTELMAN VAATIMUKSET

Ilmanvaihtojärjestelmänä on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä	Kyllä	Ei
	X	
Koneellisen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmän ominaissähköteho, kW/(m ³ /s)	Enimmäis- arvo	Suunnittelu- ratkaisu
	1,5	1,5

LÄMMITYSJÄRJESTELMÄN VAATIMUKSET

Rakennuksen lämmitysjärjestelmänä on käytetty: Kaukolämpöä Maalämpöpumppua Ulkoilmasta veteen lämpöä siirtävä lämpöpumppua	Kyllä	Ei
	X	
		X
		X

Rakennuskohde	Asuinkerrostalo 1
Rakennuslupatunnus	Esimerkki

Rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimustenmukaisuuden tarkistuslista											
Pinta-alat Vertailuikkunapinta-ala on 15 % yhteenlasketuista maanpäällisistä kerrostasoaloista, mutta kuitenkin enintään 50 % julkisivujen pinta-alasta Rakennusosien yhteenlaskettu pinta-ala sama molemmissa ratkaisuisissa	<table border="1"> <tr><td>kyllä</td><td>ei</td></tr> <tr><td>v</td><td></td></tr> <tr><td>v</td><td></td></tr> </table>	kyllä	ei	v		v					
kyllä	ei										
v											
v											
Rakennusvaipan ilmanpitävyys Rakennusvaipan ilmanvuotoluvun q_{50} suunnitteluarvo on enintään enimmäisarvon suuruinen	<table border="1"> <tr><td>kyllä</td><td>ei</td><td>Enimmäisarvo</td><td>Suunnitteluarvo</td></tr> <tr><td>v</td><td></td><td>4</td><td>2,00</td></tr> </table>	kyllä	ei	Enimmäisarvo	Suunnitteluarvo	v		4	2,00		
kyllä	ei	Enimmäisarvo	Suunnitteluarvo								
v		4	2,00								
Rakennuksen lämpöhäviöiden tasaus Suunnitteluratkaisun ominaislämpöhäviö on enintään vertailuratkaisun suuruinen	<table border="1"> <tr><td>kyllä</td><td>ei</td><td>Vertailuarvo</td><td>Suunnitteluarvo</td></tr> <tr><td>v</td><td></td><td>542 W/K</td><td>531 W/K</td></tr> </table>	kyllä	ei	Vertailuarvo	Suunnitteluarvo	v		542 W/K	531 W/K		
kyllä	ei	Vertailuarvo	Suunnitteluarvo								
v		542 W/K	531 W/K								
Rakennuksen ilmanvaihtojärjestelmän vaatimukset Ilmanvaihtojärjestelmänä on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä Suunnitteluratkaisun ominaissähköteho on enintään enimmäisarvon suuruinen	<table border="1"> <tr><td>kyllä</td><td>ei</td><td>Enimmäisarvo</td><td>Suunnitteluarvo</td></tr> <tr><td>v</td><td></td><td>1,50 kW/(m³/s)</td><td>1,50 kW/(m³/s)</td></tr> </table>	kyllä	ei	Enimmäisarvo	Suunnitteluarvo	v		1,50 kW/(m³/s)	1,50 kW/(m³/s)		
kyllä	ei	Enimmäisarvo	Suunnitteluarvo								
v		1,50 kW/(m³/s)	1,50 kW/(m³/s)								
Rakennuksen lämmitysjärjestelmän vaatimukset Lämmitysjärjestelmänä käytetään kaukolämpöä, maalämpöpumppua tai ilmavesilämpöpumppua.	<table border="1"> <tr><td>kyllä</td><td>ei</td></tr> <tr><td>v</td><td></td></tr> </table>	kyllä	ei	v							
kyllä	ei										
v											
Tarkistuslistan yhteenveto Suunnitteluratkaisu täyttää rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimukset	<table border="1"> <tr><td>kyllä</td><td>ei</td></tr> <tr><td>v</td><td></td></tr> </table>	kyllä	ei	v							
kyllä	ei										
v											

© Ympäristöministeriö, Rakenteellisen energiatehokkuuden laskin 2017 (versio lokakuu 2017)

Lisätietoja
Rakennuksen lämpöhäviö Rakennuksen lämpöhäviön laskennasta löytyy lisätietoa asetuksesta ja Tasauslaskentaoppaasta 2017.
Ilmanvaihtojärjestelmän vaatimukset Rakennuksen tulee olla varustettu koneellisella tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmällä. Lisätietoa asetuksesta ja Tasauslaskentaoppaasta 2017.
Lämmitysjärjestelmän vaatimukset Rakennuksen lämmitysjärjestelmänä on käytettävä kaukolämpöä, maalämpöpumppua tai ilmavesilämpöpumppua.
Energiaselvitys Rakenteellisen energiatehokkuuden määräystenmukaisuuden tarkastelu ja osoittaminen on osa energiaselvitystä.

Huomautus
Tässä esitetyt rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimukset koskevat asuinrakennuksia, joiden kerrosala on 50 m ² tai enemmän.